

Kódex o prevencii násillia na deťoch a mladistvých počas aktivít a v priestoroch Regnum Christi Bratislava

Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť usmernenia a definovať štandardy, ktoré vytvárajú bezpečný priestor pre deti a mládež v priestoroch a na aktivitách, ktoré organizuje RČSK o.z. a Powertabory o.z a v priestoroch vo vlastníctve RCBA o.z. (ďalej Regnum Christi)

Pre koho je dokument záväzný

- pre zamestnancov a brigádnikov RČSK o.z, Powertabory o.z., RCBA o.z.
- pre dobrovoľníkov v priestoroch RCBA o.z. a na aktivitách RČSK o.z. a Powertabory o.z.
- pre členov Kongregácie Legionárov Krista a iných pastorálnych pracovníkov vykonávajúcich službu v priestoroch RCBA o.z. a na aktivitách RČSK o.z.

Dôsledky porušenia tohto kódexu

- v prípade porušenia zákona, sa postupuje v zmysle trestnoprávneho-poriadku
- v prípade porušenia interných predpisov sú disciplinárne opatrenia sú vždy posudzované v kontexte konkrétnej situácie. Existujú 3 základné formy dôsledkov:
 - napomenutie a prípadné obmedzenie činnosti v prípade menšieho porušenia zásad správania sa,
 - zákaz pôsobiť v organizácii (v relevantných prípadoch vylúčenie z členstva) v prípade vážneho porušenia zásad správania sa alebo po neuposlúchnutí napomenutia,
 - rozviazanie pracovného pomeru v prípade zamestnanca

Kultúra bezpečného prostredia v Regnum Christi

1. Všetci zdieľame spoluzodpovednosť za vytváranie bezpečného prostredia v rámci Regnum Christi Bratislava.
2. Podľa princípov duchovnej rodiny Regnum Christi vytvárame prostredie založené na prijatí, rešpekte a úcte voči individualite každého dieťaťa a mladistvého.

3. Svojím správaním deťom a mladistvým ponúkame dobrý príklad.
4. Dodržiavame zákony a predpisy štátu a nariadenia a usmernenia Cirkvi.
5. Spolupracujeme s rodičmi a zákonnými zástupcami detí a mladistvých informujeme ich a získavame ich súhlas pre prácu s deťmi.
6. Podporujeme medzi deťmi a kultúru postavenú na dôvere, ktorá umožňuje pýtať sa otázky a vyjadrovať akékoľvek potreby, obavy a neistoty.
7. Pri kontakte s deťmi sme viditeľní a transparentní.
8. Nevhodné správanie nenechávame nepovšimnuté, nevystavujeme deti a mladých ľudí nebezpečným situáciám a okolnostiam.
9. Priebežne sa vzdelávame, aby sme mohli zaručiť bezpečné prostredie.

Predpisy vzťahujúce sa na priestory vo vlastníctve RCBA o.z.

1. Na priestory RCBA sa vzťahujú definície kultúry bezpečného prostredia uvedené v tomto texte.
2. Transparentnosť a dobrá viditeľnosť je zabezpečená sklenenými dverami na miestnostiach, ktoré sú určené pre skupinové alebo individuálne aktivity s deťmi, mladistvými alebo zraniteľnými dospelými.
3. Nepľnoletým a zraniteľným dospelým je zakázaný vstup do technických miestností a miestností určených pre personál.
4. V priestoroch RCBA je určený koordinátor bezpečného prostredia, ktorý je zodpovedný za implementáciu tohto kódexu.

Základné informácie o prevencii násilia na deťoch a mladistvých

Páchatelom násilia (vrátane sexuálneho) môže byť ktokoľvek, aj ten, kto sa ním v našich očiach vôbec nezdá byť. Za nikoho nemožno dávať ruku do ohňa. Aj keď máme s niekým iba pozitívne skúsenosti, neznamená to, že niekto iný nemôže mať s tou istou osobou negatívnu skúsenosť. Páchatelia sú často veľmi milí a charizmatickí ľudia, a čo je dôležité – sú to majstri v manipulácii.

V skutočnosti môže byť obeť počas zneužívania navonok pasívna (nebráni sa, zmrzne) a pre pocity zmätku, zahanbenia a obáv sa so skúsenosťou zneužitia zdôveruje až s odstupom času (po týždňoch, mesiacoch, rokoch alebo desaťročiach).

Ak je páchatelom niekto, kto je okolím vnímaný v pozitívnom svetle (niekto obľúbený, vážený, dôležitý), na obeť je často vyvíjaný nátlak, aby svoju výpoveď odvolala. Na obeti nemusí byť navonok vidno, že zažila zneužívanie (symptómy traumy môžu byť skryté). Ak je páchatelom niekto, kto má aj veľa dobrých vlastností, obeť k nemu môže prechovávať zmiešané pocity a navonok mu prejavovať aj lásku, rešpekt, úctu, vďaku či súcit.

Sexuálne zneužívanie nie je ľahké identifikovať. Niekedy máme len tušenie alebo nejasné indície. Páchatelia zvyčajne svoje konanie efektívne skrývajú. Na obetiach nemusíme vnímať nič, čo by nás znepokojilo alebo čo by jednoznačne poukazovalo na to, že zažili zneužívanie. Zneužívanie väčšinou vyjde najavo až vtedy, keď obeť prehovorí. Ak máš podozrenie, že niekto je páchatelom alebo obeťou, nenechávaj si to pre seba. Prediskutuj to s niekým, komu dôveruješ. Svojou obozretnosťou môžeš zabrániť niečomu horšiemu.

Ako rozoznať rizikové správanie dospelého voči dieťaťu a mladistvým (varovné signály)

Ak zbadáš v správaní nejakej dospeléj osoby nasledujúce črty alebo tendencie, mal by si zvýšiť ostražitosť. Je nevyhnutné dodať, že nižšie uvedené správanie nie je samo o sebe dôkazom, že osoba sa dopúšťa sexuálneho zneužívania detí. Takéto správanie sa však môže vyskytovať u osôb, ktoré systematicky manipulujú s deťmi, aby ich mohli v budúcnosti zneužiť alebo aby v zneužívaní mohli nerušene pokračovať. Za varovné signály považujeme:

- keď sa niekto cíti pohodlnejšie v spoločnosti detí než v spoločnosti vlastných rovesníkov,
- má detinské záujmy a správanie,
- popiera vlastnú sexualitu alebo má zvláštne sexuálne záujmy,
- trávi nadmerné množstvo času s jedným dieťaťom,
- dáva deťom nezvyčajné alebo štedré dary ,
- udržiava s deťmi tajomstvá ,
- "komunikuje s deťmi prostredníctvom moderných technológií (napr. (sociálne siete, e-mail, mobilné telefóny).. z iného dôvodu, ako je napríklad organizovanie akcií či voľnočasových aktivít,

- bráva deti na súkromné dovolenky alebo na súkromné miesta,
- uchováva u seba (v mobile, v počítači...) stovky fotiek detí,
- schválne narúša fyzické hranice pri kontakte s deťmi (obchytáva ich, vtieravo sa ich dotýka, vymýšľa hry, ktoré zahŕňajú dotyky),
- má v prítomnosti detí nevhodné sexuálne reči (sexuálne vtipy, dvojzmyselné reči, rozpráva o detailoch vlastných sexuálnych skúsenosti...),
- ponúka deťom alkohol, cigarety alebo drogy.

Štandardy správania sa:

1. Na aktivitách a v priestoroch Regnum Christi nie je prípustné správanie, ktoré sa dá vyhodnotiť ako rizikové v zmysle varovných signálov uvedených v týchto usmerneniach.
2. V rámci Regnum Christi dbáme na zaškolenie pracovníkov a ich súhlas s usmerneniami o prevencii násilia. Súhlas pracovníka so smernicami je vyjadrený podpisom a je podmienkou pre ich zapojenie sa do pravidelnej výchovnej práce s deťmi.
3. V prípade, že budú na podujatiach vyhotovované fotografie / videozáznamy, je potrebné získať od zákonných zástupcov detí súhlas s ich vyhotovovaním, uchovaním.
4. V rámci práce s deťmi a mládežou sa nepripúšťa žiadna šikana, psychické ponižovanie, telesné tresty ani tresty spôsobujúce fyzickú a psychickú bolesť či vyčerpanie smerujúce k ohrozeniu zdravia. Takisto nie je prípustná izolácia či zosmiešňovanie.
5. Je odporúčané, aby na každom podujatí Regnum Christi boli prítomné minimálne 2 dospelé osoby.
6. Je odporúčané, aby sa dospelý na podujatiach Regnum Christi stretával s maloletým len v prítomnosti ďalšej osoby alebo iného dieťaťa.
7. Počas podujatia, na ktorom prespávajú maloletí a mladiství účastníci, zabezpečí organizátor podujatia zóny na spanie tak, aby boli dievčatá a chlapci navzájom oddelení. Organizátor zabezpečí, aby mali dospelí organizátori od maloletých alebo mladistvých oddelené ubytovanie alebo spacie zóny. Pokiaľ to nie je možné zabezpečiť, tak dospelý organizátor nikdy nespí sám v jednej miestnosti s maloletými alebo mladistvými osobami, ale vždy má byť prítomná ďalšia dospelá osoba. Výnimku z tohto pravidla majú

zákonní zástupcovia na akcii, kde sú prítomné ich deti. Rodiny, manželia a partneri žijúci v jednej domácnosti môžu spať v spoločnej spacej zóne. Pokiaľ mladiství a mladí dospelí tvoria jednu nerozdeliteľnú skupinu účastníkov a nie je ich možné oddeliť podľa pohlavia a ani podľa veku, tak organizátor zabezpečí na začiatku akcie poučenie danej skupiny osôb o vhodnosti správania sa.

8. Na podujatiach Regnum Christi, organizátor zabezpečí oddelené sociálne zariadenia a umyvárne/sprchy. Oddelenie zabezpečí riadnym označením sociálnych zariadení a informovaním účastníkov. Ak to priestory nedovoľujú, sociálne zariadenia/umyvárne sú aspoň časovo oddelené a účastníci sú o tom riadne informovaní.

Hlásenie porušení/ whistleblowing policy

Ak sa prípad stal na podujatí alebo v priestoroch Regnum Christi a ak ste aspoň na jednu z nasledujúcich otázok odpovedali „ÁNO“, je vašou povinnosťou prípad nahlásiť štatutárnym zástupcom RCSK o.z. a chrániť práva dieťaťa.

- Boli ste svedkom týrania/zneužívania?
- Podozrievate niekoho z týrania/zneužívania dieťaťa?
- Máte podozrenie že, že je dieťa zanedbávané?
- Máte podozrenie , že dieťa je fyzicky týrané?
- Máte podozrenie, že dieťa je psychicky týrané?
- Máte podozrenie, že dieťa je sexuálne zneužívané?

Ako sa zachovať, keď vám dieťa alebo mladistvý nahlási násilie, týranie alebo zneužívanie:

1. Zostaňte pokojný.
2. Citlivo vypočujte dieťa tak, aby sa cítilo vypočuté a malo pocit, že ho beriete vážne.
3. Dajte možnosť dieťaťu vyrozprávať príbeh v preň priaznivom čase.
4. Pýtajte sa iba otázky nevyhnutné na objasnenie skutočnosti, ako napríklad „Môžeš mi povedať, čo tým myslíš?“
5. Uistite dieťa o správnosti odhalenia týrania/zneužívania.

6. Povedzte dieťaťu, že nenesie žiadnu zodpovednosť za týranie/zneužívanie.
7. Nesľubujte dieťaťu, že skutočnosť udržíte v tajnosti. Môžete však dieťa uistiť o tom, že budete informovať iba osoby, ktoré majú právo to počuť.
8. Nesúďte osobu, voči ktorej dieťa vznieslo obvinenie.
9. Urobte si hneď podrobný záznam toho, čo bolo povedané. Ak je to možné, používajte skutočné slová dieťaťa.
10. Kontaktujte štatutárnych zástupcov RCSK oz.

Dokumentácia

Čo by mal obsahovať písomný záznam z rozhovoru s dieťaťom:

- miesto, dátum, čas a trvanie rozhovoru,
- prítomné osoby,
- okolnosti vedúce k rozhovoru,
- postup rozhovoru,
- informácie, ktoré dieťa poskytlo, vrátane otázok, ktoré boli položené.

V písomnom zázname je potrebné dôsledne rozlišovať fakty (čo dieťa uviedlo) od domnienok a interpretácií.

Ako správne poskytnúť pomoc dieťaťu, ale aj sebe:

1. Pri bezprostrednom ohrození dieťaťa

- treba dieťa odviesť do bezpečia,
- informovať niektorého zo štatutárnych zástupcov RCSK oz.
- ak si to situácia vyžaduje, v spolupráci so zodpovedným pracovníkom privolať zdravotnú pomoc, políciu...
- kontaktovať zákonných zástupcov dieťaťa.

2. Stav nie je akútny, ale naliehavý

- riadiť sa zásadami komunikácie s dieťaťom uvedenými vyššie v tomto texte

Dátum vytvorenia kódexu: september 2023, posledná aktualizácia: marec 2025

Zdroje:

<https://www.laura-mladez.sk/o-nas/ochrana-deti/kodex-spravania-sa/>

<http://knihy.saleziani.sk/book/get?path=132-SPM-pdf-verzia.pdf>

https://www.laura-mladez.sk/files/ine-dokumenty/kodex_210915.pdf?F1163105042865YTNZEY=

<https://mladez.sk/eticky-kodex/>

<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-kbs/c/kodex-pastoracneho-spravania>

Ochrana detí, Príručka saleziánskeho dobrovoľníka. URL:

https://salezianimladym.sk/wp-content/uploads/2021/10/prirucka_ochranadeti_211004.pdf)

www.detstvobeznasilia.gov.sk